

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget)

Redegørelse af 11/10 01 om det nordiske samarbejde.

(Redegørelse nr. R 3).

Ministeren for nordisk samarbejde (Marianne Jelved):

Det danske formandskab

Med udgangen af år 2000 afsluttede Danmark sit formandskab for det nordiske samarbejde. Vort formandskabsprogram var baseret på hovedtemaet »*De nordiske velfærdsstater: faglig indsigt, menneskeligt udsyn*«. Jeg synes i høj grad det er lykkedes os at få rettet fokus mod temaet, herunder på de udfordringer, som de nordiske velfærdsstater alle står over for. Den overordnede udfordring har været – og er fortsat – at bevare grundpillerne i velfærdssamfundene, samtidig med at der skal gennemføres fornyelse og udvikling.

Blandt de konkrete prioriteringer i det danske formandskabsprogram kan fremhæves styrkelse af kvaliteten i de traditionelle velfærdsydelser, sikring af et højt velfærdsniveau også for de kommende generationer, behovet for et rummeligt arbejdsmarked, prioritering af miljø, sundhed og arbejdsmiljø, fastholdelse af de nordiske samfunds konkurrencedygtighed og udbygning af de nordiske landes kompetence på en række vitale samfundsområder som uddannelse og forskning.

Det danske formandskab videreførte endvidere mærkesager fra tidligere formandskaber, herunder tiltag for børn og unge vedrørende kultur, uddannelse og nye medier (Norge), videreudvikling af informationsteknologien (Norge), bedre beskæftigelse (Sverige), og bedre levevilkår og bæredygtig ressourceudnyttelse i Vestnorden og Arktis (Island).

Samarbejdet under det danske formandskab var præget af et højt aktivitetsniveau såvel inden for de forskellige fagområder som for tværgående, strategiske opgaver. Der er god grund til tilfredshed med de samarbejdsresultater, som allerede er opnået under det danske formandskab. Men nok så vigtigt er det at fremholde, at mange af de initiativer, der blev søsat under vort formandskab, først vil komme til udmøntning og føre til konkrete og synlige resultater under

de efterfølgende formandskaber. Der er tale om en proces, ikke kortvarige projekter af mere statisk natur.

Lad mig som en af de centrale aktiviteter under det danske formandskab fremhæve, at der på mit initiativ i august sidste år blev afholdt en konference »De Nordiske Velfærdsstater – menneskelig indsigt, fagligt udsyn« med bred politisk og faglig deltagelse fra Norden og internationalt. Det konstateredes her, at den nordiske model historisk og aktuelt har vist sig fleksibel, og at den har særlige fortrin i modvirkning af fattigdom. Velfærdskonferencens problemstillinger indgår i det fortsatte nordiske samarbejde, eksempelvis på arbejdsmarkeds- og arbejdsmiljøområdet, hvor den vigtigste faktor under det danske formandskab har været skiftet fra høj arbejdsløshed til mangel på kvalificeret arbejdskraft i hele Norden.

Som en konkret udmøntning af det danske formandskabs prioriteringer blev der i 2000 på social- og sundhedsområdet iværksat et femårigt forskningsprogram om de nordiske velfærdssamfunds udvikling og konsekvenser set i et europæisk perspektiv, og der er indføjet en særlig post på Ministerrådets budget til velfærdsforskning.

Som et andet konkret eksempel kan nævnes, at der på dansk initiativ i 2000 gennemførtes en analyse »Konkurrencekraft i Norden«, der viste, at erhvervslivet i Norden i stigende grad anser det for nødvendigt at anlægge et nordisk perspektiv, når man ønsker at fremme de nordiske landes konkurrenceevne. Som opfølgning på analysen gennemførtes i begyndelsen af december 2000 en nordisk konference om viden, teknologispredning og konkurrencekraft.

Udmøntningen af de nordiske statsministres beslutning om en strategi for et bæredygtigt Norden og dets nærområder var en anden hovedprioritet under det danske formandskab. Som resultat af et intensivt forhandlingsforløb under formandskabet kunne samarbejdsministrene foreløbigt godkende strategien i december 2000. Ministerrådets endelige godkendelse af strategien skete sidste måned, bl.a. under hensyntagen til de synspunkter, som Nordisk Råd har fremført.

Lad mig endelig som yderligere et eksempel på et højt prioriteret område under det danske formandskab nævne fødevarersikkerhed. I lyset af den store politiske bevågenhed omkring dette spørgsmål arrangeredes i juni 2000 en tværsektoriel ministerkonference med deltagelse af

10 ministre og i alt ca. 200 deltagere inden for fiskeri-, jord- og skovbrugs-, fødevarer-, miljø- og forbrugersektorerne. Ministrenes slutterklæring fra konferencen indeholder ambitiøse mål på en række områder, hvor der er en klar nordisk fødevarerpolitisk profil.

Også set i bakspejlet var der tale om et rigtig valg af tema for det danske formandskab. Arbejdet med temaet fortsætter. På samme måde, som Danmark arbejdede videre med tidligere formandskabsprogrammer, har Finland under sit formandskab for 2001 arbejdet videre med spørgsmål, som Danmark satte på dagsordenen.

Finland har som overskrift for sit formandskab sat »*Nordbo 2001*«. Formålet er at se aktiviteterne i alle sektorer ud fra den enkelte nordiske borgers synsvinkel. Formandskabet har ønsket at fortsætte arbejdet med det danske tema og samtidig at flytte fokus fra fællesskabsniveau til individniveau.

Med det danske og det finske formandskabs prioriteringer er der sat pejlemærker for de kommende års arbejde.

Reform af det nordiske samarbejde

Det nordiske samarbejde er fleksibelt. Det har således vist sig muligt løbende at tilpasse samarbejdet i forhold til de forandringer, der sker i verden.

I 1993 blev både Sverige og Finland medlem af EU. Blandt andet som en konsekvens heraf undersøgte, om ændringer var påkrævede. Resultatet blev reformen i 1995, hvor samarbejdet opdeltes inden for tre søjler: Internt nordisk samarbejde, nærområdesamarbejdet og samarbejdet i relation til EU.

Blandt andet med udsigten til, at de baltiske lande snart træder ind i EU, er tiden inde til at overveje nye ændringer i samarbejdet.

Et centralt bidrag til disse overvejelser er den såkaldte vismandsrapport om det nordiske samarbejde, der blev præsenteret på Nordisk Råds session år 2000. Der blev heri gjort et forsøg på at tænke langsigtet og visionært – både om det nordiske samarbejdes form og indhold. Rapporten har efterfølgende været genstand for indgående overvejelser såvel i Nordisk Råd som i Nordisk Ministerråd. En grundig behandling vil ligeledes finde sted på dette års session.

Opfølgning af vismandsrapporten sker i form af en fælles rapport fra Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd. Nordisk Råd påtænker en omstrukturering af rådsarbejdet, og på ministerrådssiden vil der blive fremlagt et forslag om, at Mini-

sterrådet i opfølgning af vismandsrapporten særligt vil rette opmærksomheden mod følgende fem områder:

- Teknologi
- Velfærd
- Det indre marked
- Nordens nærområder
- Miljø og bæredygtig udvikling

I kredsen af de nordiske samarbejdsministre har der været enighed om, at disse emner dækker områder, som er centrale i vismandsrapportens analyse af de tendenser, der i årene fremover vil være særligt betydningsfulde. Der er tale om områder, som i vidt omfang allerede er genstand for samarbejde mellem de nordiske lande, men hvor det vurderes, at indsatsen i endnu højere grad bør prioriteres, og hvor en nordisk indsats også kan være af betydning for verden omkring os.

Den teknologiske udvikling påvirker vores samfund i en grad, som få af os kunne forestille os for nogle år siden. Ingen områder af samfundsudviklingen går fri. Det er vores opgave at forsøge at få maksimal nytte af denne udvikling og samtidig holde øje med eventuelle negative konsekvenser. Det er blandt andet et mål, at der ikke skabes nogen kløft mellem de befolkningsgrupper, der benytter den nye teknologi, og dem, der ikke gør det i nævneværdig udstrækning.

Som tidligere nævnt fortsættes arbejdet med velfærdsspørgsmål som ønsket af det danske formandskab. Det er derfor tilfredsstillende, at der i opfølgning af vismandsrapporten er enighed om at sætte fokus på dette område. De nordiske velfærdssamfund vil af flere årsager være under pres de kommende år, ikke mindst som følge af vore befolkningers ændrede alderssammensætning. Det er værdifuldt i den nordiske kreds løbende at udveksle erfaringer om, hvorledes vi ønsker at imødekomme de udfordringer, vi står overfor.

Videreudviklingen af det indre nordiske marked er ønskelig i sig selv, men må ske inden for EU og EØS-aftalens rammer. Det er vigtigt, at vi i den nordiske kreds løbende holder hinanden orienteret om vores synspunkter med henblik på eventuel samordning og initiativtagning.

Jeg finder det kendetegnende for det nordiske samarbejde de senere år, at større og større opmærksomhed rettes mod samarbejdets eksterne aspekter. Og der er næppe tvivl om, at denne udvikling vil og bør fortsætte. Dette gælder både i forhold til EU og til det, vi definerer som

nærområderne. Med de baltiske landes indtræden i EU vil der være tale om en ny samarbejds-situation, som vi skal tage højde for i det nordiske samarbejde.

Det er endelig meget tilfredsstillende, at der såvel blandt regeringerne som parlamentarikerne i Nordisk Råd er enighed om at prioritere miljø og bæredygtig udvikling højt.

I det følgende gives en lidt mere detaljeret beskrivelse af arbejdet inden for de identificerede overordnede prioritetsområder såvel som andre centrale sektorer inden for det nordiske samarbejde. Det bør understreges, at der ikke er tale om en udtømmende beskrivelse, og at der også på andre områder end de beskrevne foregår arbejde, som nyder stor opmærksomhed og har høj prioritet. Sluttelig redegøres for Nordisk Ministerråds budget.

Grænsehindringer i Norden og det indre marked

Som et led i opfølgingsarbejdet på vismandsrapporten har det finske formandskab for Nordisk Ministerråd valgt blandt andet at fokusere på nordboers rettigheder. Det må erkendes, at det ikke er lykkedes at få ryddet alle grænsehindringer mellem de nordiske lande af vejen. Formandskabet har derfor igangsat arbejdet med en redegørelse herom. Formålet er at afdække de resterende grænsehindringer, som stadig findes inden for de nordiske lande. Når f.eks. skatteregler og arbejdsmarkedsregler skal koordineres, kræver det ganske grundigt analysearbejde, fordi reglerne er komplekse og ofte vil være præget af specielle nationale hensyn og traditioner.

Der er i tidens løb indgået en række nordiske aftaler, hvor mange har til formål at lette den enkelte nordiske borgers adgang til at leve, arbejde og studere i alle de nordiske lande. Ikke desto mindre er der i Norden stadig et stort udviklingspotentiale for samarbejdet over grænserne, der vil være til gavn for alle. Redegørelsen om nordboers rettigheder vil tage bestik af det nuværende samarbejde og vise, hvad der allerede er opnået og pege på områder, hvor der vil være mulighed for forbedringer. Rapporten forventes færdig i marts 2002.

For at lette den enkelte borgers færden i det nordiske er det vigtigt, at information er let tilgængelig. Derfor yder Nordisk Ministerråd tilskud til servicetelefonen »Hallo Norden«, der kan

hjælpe borgerne med at finde rundt i de forskellige regler, som man har behov for at kende, når man bosætter sig i et andet nordisk land. Servicetelefonen »Hallo Norden« blev i Danmark indviet i år og bestyres i alle de fem nordiske lande af de respektive nationale afdelinger af Foreningen Norden. Der har allerede vist sig bred interesse for at gøre brug af servicetelefonen både i Danmark og i de øvrige nordiske lande.

Norden og Europa

Udgangspunktet for Nordisk Ministerråds Europa-aktiviteter er opfattelsen af, at systematisk samarbejde på nordisk plan giver de nordiske lande mulighed for at påvirke Europa-politiske spørgsmål, specielt inden for områder, hvor de nordiske lande har fælles værdier og interesser. På møder på såvel minister- som embedsmandsniveau er EU-sager et fast dagsordenpunkt, og der foregår tillige et bredt uformelt samarbejde mellem de nordiske lande.

Det forgangne år har været præget af stor aktivitet på EU-området inden for de forskellige sektorer. De prioriterede sektorer er miljø, kultur, forskning og uddannelse, beskæftigelsespolitik, regionalt samarbejde og forbrugerpolitik. Prioriteringerne for samarbejdet omkring Europa/EØS/EU fastlægges ikke inden for ét specielt program, men indgår som en integreret del af sektorernes handlingsplaner. Dette giver mulighed for en nordisk platform på områder, hvor de nordiske lande i fællesskab ønsker at påvirke det europæiske samarbejde. F.eks. lægges der inden for miljøområdet vægt på at skabe opmærksomhed om nordiske værdier og prioriteringer. Vedtagelsen af den nordiske strategi for bæredygtig udvikling er et eksempel på dette.

De nordiske statsministre aftalte på deres møde i Finland den 1. – 2. juli 2001, at man fremover forud for møder i Det Europæiske Råd ville bestræbe sig på at afholde møde mellem de tre nordiske EU-landes statsministre, og at man i forbindelse med det nordiske statsministermøde i København i oktober 2001 også holder møde for alle fem nordiske statsministre for at drøfte og samordne relevante spørgsmål vedrørende EU.

Nærområderne

Nærområdesamarbejdet udgør en stadig vigtigere og mere synlig del af Nordisk Ministerråds virke.

Ud over selve nærområdeprogrammet, som forestås af samarbejdsministrene, foregår der et

samarbejde med nærområderne inden for stort set alle sektorer.

Blandt andet i lyset af, at de baltiske lande snart forventes at være medlemmer af EU, har tiden været inde til at genoverveje samarbejdets indhold. Om disse overvejelser blev der i efteråret 2000 under det danske formandskab afgivet en rapport »Nærmere Norden«, som blev drøftet på sessionen. På denne baggrund vedtog de nordiske samarbejdsministre i foråret 2001 et ministerrådsforslag om en revideret strategi for nærområdesamarbejdet. Dette forslag vil blive forelagt på dette års session.

En af de centrale målsætninger er at få koordineret Ministerrådets indsats i forhold til de øvrige multilaterale, regionale og bilaterale aktørers indsats samt ikke mindst at gøre samarbejdslandene i nærområderne bedre i stand til at koordinere indsatserne ud fra egne behov.

Hertil kommer det ønskelige i, at samarbejdet gradvis udvikler sig til et almindeligt samarbejde mellem offentlige myndigheder i de involverede lande.

Indsatsen i nærområderne har til formål at forbedre bl.a. de baltiske landes udvikling inden for demokrati, markedsøkonomi og administration. Dette har en snæver sammenhæng med disse landes optagelsesforhandlinger med EU, hvor der stilles en række krav til landene specielt på disse områder.

Et andet element i den reviderede strategi er, at kontakterne til de russiske regioner, der har grænser til Norden, skal øges. Dette skal dels ses i lyset af den økonomiske situation i Rusland og behovet for stabilitet, dels i lyset af at EU-optagelsesforhandlingerne med de baltiske lande har gjort, at fokusområdet langsomt flyttes til de russiske regioner. Jeg har med glæde noteret mig, at Nordisk Råd allerede har forøget kontakterne, og at Nordisk Råds præsidium har besøgt den russiske Duma i Moskva.

Fokus for den nordiske støtte er kendte nordiske prioriteringer, herunder sundhed og ligestilling, bæredygtig ressourceudnyttelse, børn og unge, kulturformidling, forbrugerpolitik og fødevarerikkerhed.

Nordisk Ministerråds indsats i relation til nærområderne harmonerer godt med EU's initiativ vedrørende Den Nordlige Dimension.

Endelig kan det også fremhæves, at det arktiske samarbejde inden for rammerne af nærområdeprogrammet er vokset i betydning. Som konsekvens heraf forudses et nyt program for arktisk samarbejde fremlagt af Ministerrådet på

sessionen. Det nordiske samarbejde på det arktiske område koordineres i stigende grad med aktiviteterne i Arktisk Råd. Således er Ministerrådet blevet optaget som permanent observatør i Arktisk Råd fra 2000.

Miljø og bæredygtig udvikling

Nordisk Ministerråd har vedtaget en strategi for bæredygtig udvikling i Norden. Vedtagelsen af strategien blev fulgt op af en temakonference i april 2001 i Oslo arrangeret af Nordisk Råd. Det er vigtigt, at der nu foreligger nogle retningslinier som grundlag for behandlingen af miljømæssige, sociale, økonomiske og politiske spørgsmål. Bæredygtig udvikling handler ikke kun om miljø, men også om sociale spørgsmål og om en bæredygtig økonomisk udvikling.

Indtænkningen af miljø i de forskellige sektorer er i Norden ganske langt fremme sammenlignet med andre regioner i verden. Det samme er det sociale ansvar og ønsket om en bæredygtig økonomisk udvikling. Vi skal derfor bruge de nordiske erfaringer til at præge udviklingen på internationalt plan. Det vil i den forbindelse være både vigtigt, men også naturligt, at de nordiske lande spiller en aktiv rolle i forberedelsen af FN's Verdenstopmøde om bæredygtig udvikling i Johannesburg, Sydafrika, i september 2002 (Rio +10). Og at vi kommer til at sætte et solidt nordisk fingeraftryk på Verdenstopmødets slutresultat.

Samtidig er vi i EU begyndt arbejdet på en strategi om bæredygtig udvikling. Den fælles nordiske strategi for bæredygtig udvikling giver et godt fundament for dette arbejde – og et velunderet håb om, at de nordiske lande kan præge udviklingen i den rigtige retning både i EU og i andre internationale fora.

Uddannelse og forskning

I strategien for undervisnings- og forskningsarbejdet (2000-2004) er de tre hovedpunkter: Samtidighed, sammenhæng og synlighed. Formålet er at gøre Norden til foregangsland for udviklingen af menneskelige ressourcer. Hovedområderne for den nordiske indsats er kompetenceudvikling og livslang læring, evaluering, informations- og kommunikationsteknologi samt sprogsamarbejde.

På uddannelsesområdet indtager udveksling mellem de nordiske lande en fremtrædende plads. Særlig vægt tillægges den folkelige udveksling – ikke blot mellem de nordiske lande, men også mellem de nordiske lande og nærom-

råderne. Til illustration kan nævnes, at der i 2000 har været 1.478 elever og 402 lærere på udveksling med Nordplus-juniorprogrammet, der henvender sig til gymnasiet. Og der blev i 2000 uddelt ca. 3000 stipendier inden for Nordplus-programmet, der retter sig mod længerevarende uddannelser. Ud over at støtte nordiske studerende ydes der også bistand til russiske og baltiske studerende.

Kultur

Nordisk Ministerråd stimulerer kultursamarbejdet i Norden på en række områder blandt andet gennem opbygning af netværk og satsninger på projekter med en stærk nordisk profil. Kultursamarbejdet er fortsat et af de mest omfattende samarbejdsområder.

Det danske formandskabs program var centreret omkring arkitektur, design, billedkunst og kunsthåndværk. Dette er områder, hvor de nordiske traditioner repræsenterer en speciel tone og stemning, der på mange måder er unik og har en høj status over hele verden.

Med et budget på over 25 mio. kr. er Nordisk Kulturfond et af de vigtigste værktøjer i det nordiske kultursamarbejde. Fondens prioriterede områder er børn og unge, nordisk sprogforståelse, nye medietyper samt kampen mod racisme og fremmedhad.

I og med at de nordiske samfund er under forandring i en multikulturel retning har det været en vigtig prioritet for Nordisk Ministerråd at starte projekter, der fremmer integration og bekæmper racisme og fremmedhad. En række projekter har bidraget til oplysningsarbejdet mod racisme og fremmedhad, specielt over for børn og unge. Dette skal blandt andet ses i sammenhæng med FN-året i 2001 mod racisme og for respekt og tolerance.

Der blev i budgettet for 2001 indført en budgetpost for strategiske kultursatsninger, der er første skridt i retning af at etablere en kulturbudgetstruktur, der i større grad giver mulighed for hurtigere respons til politisk interessante initiativer. I 2001 har de strategiske kultursatsninger primært været rettet mod børn og unge, mediepølitik samt forsøg på at integrere indsatsen mod fremmedfjendtlighed og racisme i kulturpolitikken.

Den succesrige udstilling »Vikings: The North Atlantic Saga«, der åbnede i Washington D.C. sidste år, fortsætter sin turné i USA og skal til Canada næste år. Udstillingen markerer 1000-

året for Leif den Lykkeligés opdagelse af Amerika.

Børn og unge

Nordisk Ministerråd har netop afgivet en tværsektoriel handlingsplan »Norden i et nyt årtusinde« angående børne- og ungdomspolitisk samarbejde 2001-2005. Planen synliggør de fælles mål, som de forskellige sektorer søger at nå, samtidig med at sektorerne selv skal have mulighed for at påvirke, hvilke aktiviteter der skal sættes i gang. Planen søger at skitsere, hvilke fælles virkemidler og infrastrukturer der bør udvikles for at kunne virkeliggøre en tværsektoriel plan for det børne- og ungdomspolitiske arbejde. På samme måde blev der i 1999 lavet en handlingsplan for børn og unge i nærområderne. Dette emne forventes at blive et af det kommende norske formandskabs prioritetsområder.

Social- og sundhedsområdet

I 2001 startede et femårigt samarbejdsprogram inden for social- og sundhedsområdet. Programets tre hovedpunkter drejer sig om fjernelse af grænsehindringer i Norden, forholdet til EU samt nærområderne. Samarbejdet med nærområderne har været præget af den tværsektorielle handlingsplan for børn og unge samt projektet til bekæmpelse af smitsomme sygdomme i nærområderne.

Social- og sundhedssektorens aktiviteter er for en stor dels vedkommende forankret i de mange nordiske institutioner, som er oprettet under denne sektor.

Fiskeri/jord- og skovbrug/levnedsmiddelspørgsmål

Med henblik på at strømline og styrke samarbejdet er det i efteråret 2001 besluttet at nedlægge de tidligere ministerråd for fiskeri samt jord- og skovbrug, og i stedet oprette et nyt fælles ministerråd med ansvar for disse områder samt levnedsmidler.

Et område, som særligt påkalder sig opmærksomhed og har høj politisk relevans i de nordiske lande, er fødevarerikkerhed. Det nordiske samarbejde på dette område er styrket gennem de seneste to år, og i år er det besluttet at udarbejde en særlig nordisk handlingsplan for fødevarerikkerhed.

Budgettet

Nordisk Ministerråds budget for 2002, der skal vedtages på Nordisk Råds session i København, afspejler prioriteringer fremsat af Nordisk Råd,

det finske formandskabs prioriteringer samt det videre arbejde med blandt andet det danske formandskabs mærkesager.

Budgetforslaget for 2002 indebærer en videreførelse af aktivitetsrammen for 2001. Rammen er på 774,4 mio. kr. Samtidig er der fastsat et likviditetsbudget, der er 10 mio. kr. lavere end rammen. De 10 mio. kr., som ikke indbetales, indebærer en fordring på landene med et tilsvarende beløb.

Danmarks andel af budgettet er på 24,6%, hvilket svarer til 186 mio. kr. I forhold til budgettet for 2001 er der tale om en stigning på 2 mio. kr.

I forhold til budgettet for år 2001 bibeholdes fordelingen mellem de tre søjler. Ca. 75% går til aktiviteter inden for Norden, ca. 18% til nærområdeaktiviteter og ca. 7% til Europa-aktiviteter. De budgetmæssige prioriteter inden for de enkelte sektorer er ligeledes præget af kontinuitet.

I lighed med tidligere år er en stor del af budgettet bundet via langsigtet finansiering af institutioner, nordiske huse og informationskontorer mv. Der er dog tilstræbt at skabe en balance mellem de nye initiativer og de mere langsigtede satsninger.

Som noget nyt foreslås en budgetpost på 10 mio. kr. til Ministerrådets strategiske initiativer. Posten erstatter ministerrådsreserven. Ministerrådets strategiske initiativer skal principielt benyttes til engangsindsatser. Beslutninger om anvendelse til formål af langvarig karakter skal også omhandle den fremtidige finansiering. Jeg forestiller mig, at Nordisk Råds politiske prioriteringer skal afspejle sig i Ministerrådets anvendelse af puljen.

På initiativ af Danmark udarbejdede Nordisk Ministerråds generalsekretær i 2000 en budgetanalyse. Formålet var at undersøge, om det fællesnordiske budget er hensigtsmæssigt som politisk styringsværktøj og redskab til at fremme det nordiske samarbejde. Analysen har været genstand for en omfattende høringsprocedure. Størsteparten af de svar, Nordisk Ministerråds sekretariat modtog, var positive, men analysen blev mødt med betydelig skepsis blandt de nordiske institutter.

På basis af budgetanalysen vedtog de nordiske samarbejdsministre i juni 2001 et ministerrådsforslag, som tog hensyn til de svar, der var modtaget under høringen. Forslaget, der nu forelægges Nordisk Råd, vil resultere i en forbedring af budgettet som styringsinstrument og øge mulighederne for at påvirke dets priorite-

ringer. Det må dog erkendes, at det ikke var muligt blandt de nordiske samarbejdsministre at nå så langt, som vi fra dansk side gerne havde set.

Under arbejdet med budgetanalysen har vi været fuldt opmærksomme på Nordisk Råds rolle i budgetprocessen. Rådet er gennem de senere år blevet inddraget i stadig større grad. Særligt kan fremhæves ændringen af Helsingforsaftalen i 1995, hvorefter Ministerrådet skal følge Rådets budgetrekommendationer, med mindre afgørende hensyn taler imod; beslutningen fra 1997 om at indføre obligatorisk samråd mellem Ministerrådet og Rådet om anvendelsen af ministerrådsreserven; beslutningen samme år om iværksættelse af en udvidet og tidlig dialog med Rådet om budgetdirektivet for det kommende budget; og endelig beslutningen fra 1998 om at Ministerrådssekretariatet oversender generalsekretærens budgetforslag til Rådet allerede inden samarbejdsministrene har haft lejlighed til at se og behandle dette.

Med denne ganske betydelige inddragelse af Rådet i budgetarbejdet er der efter min opfattelse fundet en rimelig balance mellem på den ene side behovet for at give Rådet indflydelse på budgettet og på den anden side nødvendigheden af en rimelig og effektiv budgetprocedure, som sker under Ministerrådets ansvar. Det er vigtigt at fastholde, at budgettet er de nordiske regerings instrument til at gennemføre fælles politikker.

En af konklusionerne i budgetanalysen er, at der bør gives mere tid til budgetbehandlingen for at sikre, at budgettet på passende vis afspejler landenes prioriteringer. Dette vil blandt andet kræve, at fagministerrådene og deres embedsmandskomitéer involveres i processen, således at fagministerrådenes prioriteringer kan reflekteres i et budgetforslag, som er indholdsmæssigt forankret i landene, og som bygger på realiserbare planer.

Særligt for så vidt angår budgetdirektivet, som jeg anser for at være et særdeles vigtigt instrument, lægger jeg vægt på, at fremtidige samråd mellem Rådet og Ministerrådet får karakter af en politisk diskussion om de overordnede prioriteter for det nordiske samarbejde. I det hele taget lægger jeg vægt på samråd, samtaler og konsultationer mellem Rådet og Ministerrådet, men med respekt for den gældende arbejdsdeling mellem Råd og Ministerråd. Det vil sige, at ansvaret for gennemførelsen af projekter er Ministerrådets. Ansvaret for de overordnede politiske prioriteringer er imidlertid i høj grad et delt

ansvar mellem Ministerrådet og Nordisk Råd. Ansvaret for en konstruktiv dialog er ligeligt fordelt.

Lad mig sluttelig bemærke, at vi fremover fortsat vil have en forholdsvis bunden budgetsituation. Det er ikke realistisk at forvente stigning i budgettet, og der skal derfor også fremover ske en skarp prioritering af de opgaver, vi ønsker løst. Det vil blive en vanskelig opgave, når vi samtidig ønsker at sætte fokus på udvalgte områder i opfølgning af vismandsrapporten.

Men det er en opgave vi fra dansk side tillægger stor vægt.

_____

Hermed slutter redegørelsen.

_____

7. møde

Tirsdag den 23. oktober 2001 kl. 13.00

Dagsorden

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortrædere for følgende folketingsmedlemmer:

Poul Andersen (S),
Pernille Blach Hansen (S),
Karen J. Klint (S),
Anna-Marie Hansen (S),
Gitte Lillelund Bech (V) og
Erik Jacobsen (V).

2) Indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse.

3) Spørgsmål til ministrene. (Spørgetimen).

4) Forhandling om redegørelse nr. R 3:

Ministeren for nordisk samarbejdes redegørelse om det nordiske samarbejde.
(Redegørelsen anmeldt 11/10 2001. Redegørelsen givet 3/10 2001. Meddelelse om forhandling 11/10 2001).

5) Første behandling af lovforslag nr. L 13:

Forslag til lov om ændring af lov om et videnskabetisk komitéssystem og behandling af biomedicinske forskningsprojekter. (Ændring af reglerne om udpegning af medlemmer til de regionale komiteer og formandskabet i Den Centrale Videnskabetiske Komité).
Af IT- og forskningsministeren (Birte Weiss).
(Fremsat 4/10 2001).

6) Første behandling af lovforslag nr. L 24:

Forslag til lov om ændring af sømandsloven og lov om sikkerhed til søs. (Søfarendes hviletid m.v.).
Af erhvervsministeren (Ole Stavad).
(Fremsat 3/10 2001).

7) Første behandling af lovforslag nr. L 25:

Forslag til lov om ændring af lov om sikkerhed til søs. (Gebyrbelagt arbejdsmiljøtilsyn, tilskud for ekstrainsats på arbejdsmiljøområdet, indberetningspligt, anløbsforbud samt lastning og losning af bulkskibe).
Af erhvervsministeren (Ole Stavad).
(Fremsat 3/10 2001).

8) Første behandling af lovforslag nr. L 35:

Forslag til lov om ændring af lov om aktieselskaber, lov om anpartsselskaber, lov om værdipapirhandel m.v. og skattekontrolloven. (Udvidelse af selskabsregister med ejeroplysninger).
Af erhvervsministeren (Ole Stavad).
(Fremsat 10/10 2001).

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 4:

Forslag til folketingsbeslutning om skærpede regler for udgang fra fængsler.
Af Inge Dahl-Sørensen (V) m.fl.
(Fremsat 4/10 2001).

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Indenrigsministeren (Karen Jespersen) har meddelt mig, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af udlændingeloven. (Rådets forordning om fri bevægelighed for indehavere af visum til længerevarende ophold og Rådets direktiv om gensidig anerkendelse af afgørelser om udsendelse af tredjelandsstatsborgere).
(Lovforslag nr. L 42).

Udenrigsministeren (Mogens Lykketoft) har meddelt mig, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om dansk maritimt bidrag til NATO's flådeoperationer i den østlige del af Middelhavet.
(Beslutningsforslag nr. B 65).

Medlemmer af Folketinget Keld Albrechtsen (EL) og Frank Aaen (EL) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om leje.
(Lovforslag nr. L 39).

Medlemmer af Folketinget Kristian Thulesen Dahl (DF), Pia Kjærsgaard (DF), Peter Skaarup (DF) og Poul Nødgaard (DF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om opfordring til at trække aktstykket nr. 6 om etablering af muslimsk begravningsplads tilbage fra Finansudvalget.
(Beslutningsforslag nr. B 62).

Medlemmer af Folketinget Hans Christian Schmidt (V), Kim Andersen (V), Helga Moos (V), Bodil Thrane (V), Jens Vibjerg (V), Jørgen Winther (V), Henriette Kjær (KF), Eva Møller (KF), Gitte Seeberg (KF), Svend Aage Fauverholdt (DF) og Aase D. Madsen (DF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om bedre muligheder for at foretage tilbygninger og større ombygninger til eksisterende virksomheder i det åbne land.
(Beslutningsforslag nr. B 63).

Forslag til folketingsbeslutning om regelforenklings gennem overførelse af landzonekompetencen til kommunerne.
(Beslutningsforslag nr. B 64).

Medlemmer af Folketinget Søren Søndergaard (EL) og Frank Aaen (EL) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om domstolsprøvelse af enrumsanbringelse under afsoning.
(Beslutningsforslag nr. B 66).

Forslag til folketingsbeslutning om psykologbehandling som valgfrit alternativ til fængselsstraf i tilfælde af vold i hjemmet.
(Beslutningsforslag nr. B 69).

Medlemmer af Folketinget Villy Søvndal (SF), Anne Baastrup (SF) og Aage Frandsen (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring og udvikling af social og samfundsmæssig bæredygtighed.
(Beslutningsforslag nr. B 70).

Forslag til folketingsbeslutning om frikommuneforsøg med etablering af boligtilbud og virksomheder for særligt udsatte befolkningsgrupper.
(Beslutningsforslag nr. B 71).

Medlemmer af Folketinget Pia Christmas-Møller (KF), Tom Behnke (KF), Knud Erik Kirkegaard (KF) og Henriette Kjær (KF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om uvildigt tilsyn med hjemmehjælpen.
(Beslutningsforslag nr. B 72).

Forslag til folketingsbeslutning om tilbud om overfaldsalarmer.
(Beslutningsforslag nr. B 73).

Forslag til folketingsbeslutning om tilbud om hoftebeskyttere.
(Beslutningsforslag nr. B 74).

Fra statsministeren har jeg modtaget følgende meddelelse:

»Efter statsministerens indstilling er det ved kongelig resolution af 8. oktober 2001 bestemt, at ressortansvaret for forsøg med ernæringsrigtig og økologisk mad i skoler og daginstitutioner overføres fra sundhedsministeren til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri. Overførslen omfatter følgende konto på finanslov for finansåret 2001:

16.21.40. Pulje til forsøg med ernæringsrigtig og økologisk mad i skoler og daginstitutioner.

Jeg beder formanden underrette Folketinget herom.

Sign. Poul Nyrup Rasmussen«

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortrædere for følgende folketingsmedlemmer:

**Poul Andersen (S),
Pernille Blach Hansen (S),
Karen J. Klint (S),
Anna-Marie Hansen (S),
Gitte Lillelund Bech (V) og
Erik Jacobsen (V).**

Formanden:

Medlem af Folketinget Poul Andersen (S) har søgt om orlov fra den 23. oktober 2001 på grund af sygdom.

Medlem af Folketinget Pernille Blach Hansen (S) har søgt om orlov fra den 23. oktober 2001 på grund af graviditet og fødsel.

Medlemmer af Folketinget Karen J. Klint (S), Anna-Marie Hansen (S), Gitte Lillelund Bech (V) og Erik Jacobsen (V) har alle søgt om orlov fra den 23. oktober 2001 på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv. Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at der meddeles orlov som ansøgt, og at stedfortrædere indkaldes som midlertidige medlemmer. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse.

Formanden:

Fra Udvalget til Valgs Prøvelse har jeg modtaget indstilling om, at følgende godkendes som midlertidige medlemmer af Folketinget fra og med den 23. oktober 2001:

1) 1. stedfortræder for Socialdemokratiet i Fyns Amtskreds, overportør Frederik Nørgaard, i anledning af Poul Andersens orlov.

2) 1. stedfortræder for Socialdemokratiet i Viborg Amtskreds, fhv. minister Bjørn Westh, i anledning af Pernille Blach Hansens orlov.

3) 1. stedfortræder for Socialdemokratiet i Nordjyllands Amtskreds, leder Helle Christensen, i anledning af Karen J. Klints orlov. Karen J. Klint er valgt i Vejle Amtskreds, men da stedfortræderen for Socialdemokratiet i denne amtskreds har meddelt, at han ikke ønsker at indtræde under denne orlov, overgår retten til Nordjyllands Amtskreds.

4) 2. stedfortræder for Socialdemokratiet i Århus Amtskreds, lærer Peter Christensen, i anledning af Anna-Marie Hansens orlov. Anna-Marie Hansen er valgt i Viborg Amtskreds, hvor 1. stedfortræder som tidligere nævnt er indkaldt for Pernille Blach Hansen, og hvor 2. stedfortræder ikke ønsker at indtræde under denne orlov. Retten til at stille stedfortræder overgår herefter til Århus Amtskreds, hvor 1. stedfortræder ikke ønsker at indtræde under denne orlov.

5) 1. stedfortræder for Venstre i Københavns Amtskreds, konsulent Jens Løgstrup Madsen, i anledning af Gitte Lillelund Bechs orlov.

6) 1. stedfortræder for Venstre i Sønderjyllands Amtskreds, gårdejer Peder Sønderby, i anledning af Erik Jacobsens orlov.

Indstillingen sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 103 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Spørgsmål til ministrene.

Spørgetimen

Formanden:

Til at besvare spørgsmål i spørgetimen har statsministeren udpeget sundhedsministeren.

Der er indtil nu anmeldt følgende hovedspørgere, som vil få ordet i nævnte rækkefølge:

1. Tove Videbæk
2. Jørgen Winther
3. Henriette Kjær
4. Birthe Skaarup

Ønsker flere at tilmelde sig som hovedspørgere? (Ophold). Det er ikke tilfældet.

Må jeg bede om, at vi kan få ro i salen – og når jeg siger ro, så mener jeg ro!

Spm. nr. US 5**Tove Videbæk (KRF):**

En ny rapport fra Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre beskriver en række eksempler på, at flygtninge- og indvandrerbørn bliver brugt som tolke i følsomme sager, f.eks. når forældre skal til lægeundersøgelse og på sygehuset.

Der fortælles bl.a. om børn, der bliver brugt som tolke, når barnets mor er hos psykiater og fortæller om psykiske traumer, der stammer fra tortur, og der fortælles om et 9-årigt barn, der skal fortælle sin mor, at hun måske skal have fjernet et bryst på grund af kræft. De situationer kan have meget alvorlige konsekvenser for børnene i form af depressioner, indelukthed og andre sår på sjælen.

Sundhedsministeren har i et svar til undertegnede på S 98 sagt, at det som udgangspunkt bør undgås at anvende mindreårige børn som tolke for deres forældre i forbindelse med kontakter til sundhedsvæsenet, men at der kan være situationer, hvor mangel på tolkebistand kan gøre det relevant, at børn hjælper med at oversætte samtalen mellem behandler og patient. Sundhedsministeren gør også opmærksom på, at der findes regler, der sikrer, at der *kan* ydes tolkebistand til patienter.

Hvad vil regeringen gøre for at sikre, at børn simpelt hen ikke bliver brugt som tolke i de situationer, hvor deres forældre skal til lægeundersøgelse eller på sygehuset?

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Jeg vil gerne sige til fru Tove Videbæk, at jeg er helt enig i det, der er udgangspunktet for spørgeren, nemlig at når der er tale om et terapiforløb, en intens samtale mellem en psykolog, en terapeut og en fremmed, må udgangspunktet være, at der ikke er børn og andre pårørende i nærheden under denne samtale og da slet ikke som tolke.

Derfor er mit svar også, at vi som udgangspunkt i videst muligt omfang skal undgå at have børn med som tolke. Men med de mange fremmede, der er kommet ind i vort land, kan det hende, at man ude på klinikkerne har et konkret tolkeproblem i situationer, hvor den fagligt ansvarlige for terapien kan sige, at samtalen har en sådan karakter, at man må ty til det næstbedste, nemlig at bruge et barn som tolk. Det kan være den eneste mulighed for at kunne gå i gang og arbejde med tingene.

Hvad regeringen vil gøre er selvfølgelig sammen med amterne at henstille, at der på alle områder, hvor terapi af denne karakter er nødvendig, er den nødvendige tolkebistand. Det siger reglerne herom også.

Tove Videbæk (KRF):

Det viser sig jo, at det ikke alene er i enkelte tilfælde, men i en lang række situationer, at børn bliver indkaldt som tolke. Men det er jo også klart, at man må erkende, at ikke alle kommuner kan have et fuldt færdigt tolkekorps klar til at rykke ud i forbindelse med tolkning af alle sprog; det er klart.

Men vil regeringen overveje at oprette en central tolketjeneste som erstatning for den telefoniske tolketjeneste i forbindelse med Udlændingestyrelsen, som blev lukket i marts 1994? Alle ved, at Ulfborg-Vemb, Holmsland eller Hjørring Kommuner ikke kan have tolke til alle verdens sprog, så der *må* være en central hjælp, man kan trække tolke fra.

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Med hensyn til om initiativet skal føre til, at det skal være en central enhed, eller om det – hvad jeg helst så – er noget, man skal løse lokalt ude i de enkelte amter i et samarbejde mellem kommuner og amt, vil jeg sige til fru Tove Videbæk: Det er jo ikke alene et problem i en psykologisk terapissammenhæng, en psykiatrisk terapissammenhæng. Det er endnu mere relevant, når man kommer på sygehus, hvad enten det så er på grund af en alvorlig sygdom, eller det er en mere let behandling, patienten skal have. Vore terapeuter ude på klinikkerne, hvad enten det er i terapien eller i behandlingssystemet, oplever de samme tolkeproblemer, og fra mine 15 år i Århus Amts sygehusvæsen ved jeg også, at det har været et gængs problem, når vi fik fremmede ind på vore sygehuse, at det kunne være svært at få tolkebistand.

Jeg vil gerne tale med Amtsrådsforeningen om, hvorvidt det ikke er noget, det enkelte amt og kommunerne i amtet skulle løse i fællesskab ved at sikre en større koordinering. Det kunne såmænd gøres i praksis, ved at man fik emnerne for de tolkeområder, der er relevante, og fik nogle lister over relevante, professionelle tolke.

Tove Videbæk (KRF):

Man hører mange steder, både i kommuner og amter og i andre regier, at det er svært at skaffe tolke. Det siges, at det er svært at skaffe uddan-

nede tolke, og at det i det hele taget er svært at få folk ind i uddannelsen, fordi man selv skal betale sin uddannelse som tolk. Men mener ministeren ikke, at i den situation, hvor en mor eller far er hos lægen eller på sygehuset og der ikke kan findes en uddannet tolk, er det bedre at bruge en mindre uddannet voksen i stedet for at ty til at bruge et barn, som man gør i dag?

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Absolut, og det er også den erfaring, jeg selv har fra mine 15 år i Århus Amts sygehusvæsen, at når der er andre muligheder, bør det overvejes. Men jeg vil lægge vægt på, at det i hvert enkelt tilfælde er den fagligt ansvarlige læge eller psykiater eller psykolog, der må tage det faglige ansvar for, at tingene foregår på ordentlig vis.

At bringe fremmede ind synes at rejse en hel masse andre betænkeligheder. Skal vi nu til at involvere vildt fremmede, måske nære bekendte? Det er det, der nogle gange er problemet, også i flygtningelejre og den slags ting: nogle fra bekendtskabskredsen får indsigt i personlige forhold. Jeg så allerhelst, at vi som udgangspunkt hjælper hinanden med at få et ordentligt, professionelt korps af tolke, der kan stå til rådighed i både den kommunale sektor og i amtssektoren, især ved sygehusbehandlingen. Det må være vejen at gå.

Så handler det selvfølgelig også om, at de folk, der bistandsmæssigt, behandlingsmæssigt og terapimæssigt er behov for, hurtigst muligt kommer til at lære dansk, så man kan nå hinanden på det danske sprog.

Frank Dahlgard (KRF):

Jeg var muligvis ikke helt opmærksom, men jeg fik ikke helt fat i ministerens svar. Vil ministeren i denne vigtige sag, hvor det drejer sig om at beskytte børn, blot komme med en henstilling til amterne, eller ligger der noget mere konkret i det initiativ, ministeren omtalte før?

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Det lå i mine overvejelser over dette problem, som jeg erkender er et stort problem ude i terapierne, klinikkerne og sygehusbehandlingen, om ikke amterne i et samarbejde med kommunerne skulle hjælpe med til at opstille et regionalt, et lokalt korps. Man kunne forestille sig, at man på de områder, der er relevante, havde en liste, som man kunne få adgang til og trække tolke fra, både når det drejer sig om den kommunale sektor, den enkelte kommune, og når

der er tale om et sygehus. Det vil jeg snakke med Amtsrådsforeningen om, så den kunne tage fat i amterne med henblik på, at det er noget, man løser regionalt, som jeg helst ønsker det. Det er jo dér, man har problemerne.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. US 6

Jørgen Winther (V):

Jeg har et spørgsmål til sundhedsministeren om ventetider.

Sagen er jo, at statsministeren allerede i 1993 udtalte, at ingen patient må vente i mere end 3 måneder, og det har statsministeren sådan set gentaget hver eneste år siden 1993. Derfor blev jeg lidt forvirret, da hr. Jan Petersen under finanslovdebatten sagde, at ventetiderne faktisk var faldende. Jeg nævnte nogle tal fra Sundhedsministeriets egen pjeces »Sundhedssektoren i tal«. Jeg tror, ministeren kender den, og derfor vil jeg gerne spørge ministeren, om disse tal, jeg nu læser op her, er korrekte, eller om der er fejl i dem. Jeg har flere spørgsmål bagefter.

Men altså her står faktisk, at ventetiden for kirurgiske heldøgnspatienter i 1992 var på 86 dage, og så står der, at ventetiden i 2000 var på 101 dage.

I Venstres interne sundhedsgrupper har vi diskuteret tallene nøjere. Vi mener altså at måtte konkludere, at ventetiden er steget. Det er det, vi kan få ud af det.

Men vil ministeren sige, hvilke tal der er forkerte?

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Til hr. Jørgen Winther vil jeg sige: Allerede samme dag, lige uden for Folketingssalen, viste jeg hr. Jørgen Winther i samme rapport en anden linje, der viste det modsatte af det, hr. Jørgen Winther lige har fremstillet. Jeg vil henvise til den samtale med hr. Jørgen Winther og i øvrigt oplyse, at vi de sidste 5 år har haft en vækst i behandlinger om året på ca. 60.000. Det betyder, at der i dag behandles 300.000 flere patienter, end der gjorde for 5 år siden. Altså en årlig vækst på ca. 60.000.

Alligevel er det lykkedes ved en ihærdig indsats på de enkelte sygehuse og ude i afdelinger af det hundredtusindtallige flittige personale i vores sygehusvæsen at fastholde, at 93 pct. af

vores sygehusbehandlinger klares på under 3 måneder.

Hjerteområdet er et godt eksempel, hvor ventelisten er blevet markant lavere. Da regeringen overtog magten i 1992/1993 behandlede vi 2.000-3.000 hjertepatienter, og der var massive ventelister. I dag behandler vi knap 9.000, og der er balance på hjerteområdet imellem behov og den kapacitet, der er til rådighed, og ventetiden er som udgangspunkt under 3 måneder.

Kræftområdet er et andet område, hvor ventetiden har været utrolig meget faldende, og vi har nu en behandlingsgaranti, der virker, således at alle, der har behov for en undersøgelse inden for 2 uger, operation inden yderligere 2 uger og en efterbehandling inden for 8 uger, får et tilbud herom. Og kan landet ikke levere det, så er der adgang til privathospitaler både i ind- og udland og offentlige sygehuse i udland.

Vi har, lige siden det trådte i kraft, realiseret denne behandlingsgaranti til fulde, så både på hjerteområdet og kræftområdet er der eklatante eksempler på, at ventetiden er faldet.

Jørgen Winther (V):

Det var et langt svar. Jeg spurgte ikke ministeren om alle de andre patienter, som ministeren svarede med hensyn til. Jeg spurgte ministeren, om disse tal, der står her i bogen, er korrekte, med, at ventetiden i 1992 i gennemsnit for hele landet var på 86 dage, og at den i år 2000 var på 101 dage. Det er faktisk svarende til, at ventetiden er steget 2 pct. for hvert år, statsministeren har haft regeringsansvaret.

Jeg spørger kun, om disse tal er korrekte, og jeg vil gerne have, at ministeren svarer ja eller nej til det.

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Når dette møde og dette spørgsmål er sluttet, skal jeg igen tage fat i rapporten og vise hr. Jørgen Winther, at der er flere talrækker i den rapport. Jeg kan ikke sidde her og gennemgå alle talrækker, alle tabeller i en rapport, som ligger et halvt år tilbage, men jeg hjælper gerne med at finde tal, der viser, at også på det område er der sket en fantastisk flot udvikling.

Men igen: Vi giver i dag 300.000 flere behandlinger, end vi gjorde for bare 5 år siden. Alligevel er det generelt lykkedes at holde ventetiden nede på under 3 måneder i gennemsnit for alle patienter, der er indlagt på sygehuse. Og på hjerteområdet og kræftområdet – for at tage to eksempler – er der eklatante beskrivelser af og

dokumentation for, at behandlingstiden er faldet på disse to meget vigtige områder.

Jørgen Winther (V):

Jamen selvfølgelig er der mange andre tal, fordi bogen er jo på 75 sider. Jeg spørger kun, om én linje er korrekt. Og da ministeren ikke sådan direkte har bekræftet det, men heller ikke sagt det modsatte, vil jeg altså gå ud fra, at disse tal er korrekte. Så ventetiderne er faktisk steget for de patienter, vi taler om her. Jeg kan se, at ministeren giver et lillebitte nik, så det opfatter jeg sådan.

Angående alle de andre tal, der står i rapporten, er det rigtigt, at der står noget om ventetiderne. Årsagen til, at jeg tager fat på det her, er jo, at statsministeren gang på gang har udtalt: Ingen patient må vente mere end 3 måneder.

Så vil jeg gerne spørge ministeren, om det er rigtigt, at der var 247.000, der sidste år ventede mere end 3 måneder, fordelt på 181.000, der ventede mere end 3 måneder på indlæggelse, og 66.000, der ventede mere end 3 måneder på ambulans behandling. Det er tal, man kan regne ud, hvis man sådan anvender procentregning og så lige omregner. Er de tal korrekte, eller er de også forkerte, og hvad skal vi egentlig bruge bogen til, hvis tallene ikke er korrekte?

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Jeg er nødt til at sige, at man skal bruge bogen til at læse tabellerne rigtigt og med snusfornuft, og da der er tale om rene talfremstillinger i tabeller, ved alle, der har haft bare en anelse med statistik at gøre, at når man tolker tal og statistikker og tabeller, er det rart at have en god tekst med.

Jeg har ikke nikked til hr. Jørgen Winthers spørgsmål, for jeg husker, at jeg efter sidste diskussion af samme karakter, med samme indhold, med samme spørgsmål, viste hr. Jørgen Winther en anden talrække i samme tabel oven i købet, der viser, at antallet af ventende er faldende.

Til hr. Jørgen Winthers sidste spørgsmål kan jeg sige: Tallet på en vilkårlig dag – en tilfældig dag i år 2000, hvor der var 1 million sygehusbehandlinger – for, hvor mange der stod og ventede på sygehusbehandling på én bestemt dag, ligger på et sted mellem 30.000 og 35.000 borgere. Tallet for, hvor mange der har ventet på ambulans behandling, ligger på omkring 45.000-50.000, således at det samlede antal, der på en vilkårlig dag ventede på sygehusbehandling ud

over 3 måneder, ligger på omkring 80.000-85.000 i alt.

Jørgen Winther (V):

Ja, jeg kan se, at ministeren har øvet sig på at formulere tal på andre måder.

Så kan jeg så sige, hvad en kendt person, en kontorchef i Sundhedsministeriet, udtaler – og det er så altså ikke statistik, det er tal. Det er Sophus Garfield, som er kontorchef i Sundhedsministeriet. Han siger angående Venstres tal på en kvart million: Den kvarte million er rigtig, hvis man tæller, hvor mange patienter der i løbet af år 2000 havde ventet i mere end 3 måneder, da de kom i behandling. Heraf var de ca. 70.000 personer, der ventede på indlæggelse, mens resten havde ventet på ambulantly behandling.

Så altså det er godt, at ministeren har embedsmænd, der kan bekræfte, at tallene, som Venstre siger, er rigtige.

Men så kan jeg da bekræfte, at de tal, som ministeren omtaler, på, hvor mange der venter på én bestemt dag, også er rigtige: der er 30.000, der venter på indlæggelse lige netop i dag og skal vente i mere end 3 måneder. Og det er også rigtigt, at statsministeren har sagt hvert eneste år i de sidste 7 år: Ingen må vente mere end 3 måneder. Og det er derfor, jeg synes, at det er et problem.

Det sidste spørgsmål, jeg så lige vil stille, er: Hvad synes ministeren om, at der er masser af patienter, der gennem de sidste måneder via en luftbro kommer fra Norge til privathospitalet Hamlet i Danmark og får behandling? Er det en fornuftig måde at administrere det hele på?

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Når man skal måle kapacitetsproblemet og problemets størrelse i henhold til vores sygehusvæsen, er de mest rigtige tal dem, som ministeren har oplyst for offentligheden og nu hr. Jørgen Winther i dag, nemlig hvor mange der venter en vilkårlig dag, ikke i dag, men en vilkårlig dag i år 2000. Og det er det tal, jeg oplyste, både med hensyn til ambulantly behandling og til behandling.

Jeg synes, det er godt, at det nordiske samarbejde fungerer på den måde, hr. Jørgen Winther her har beskrevet. Under den borgerlige regering frem til 1993 var der massive problemer med ventetider i Danmark, herunder på hjerteområdet, og da sendte Danmark og Danmarks amter masser af patienter både til Norge og Sverige. Og vi fik god hjælp i Norge og Sverige, for-

di folk på hjerteventelisterne under den borgerlige regering døde på striben. Hver anden uge eller to-tre gange om måneden igennem 1980'erne og først i 1990'erne hørte vi i morgenradioavisen, at der var døde nye folk på ventelisten.

Det er ændret, og nu er der kapacitet nok på de danske hjerteafdelinger, hvorfor vi kan gøre gengæld og hjælpe Norge og Sverige.

Det synes jeg er et godt nordisk samarbejde. Lad os fortsætte det.

Henriette Kjær (KF):

Ja, jeg synes, at ministeren er lidt i defensiven i den her sag. Men i Jyllands-Posten den 3. september var der en artikel om ventelister, hvor ministeren medgav, at det er et problem med folk, der venter over 3 måneder i det danske sygehusvæsen på at blive behandlet. Og da sagde ministeren, at han ønskede, at de private også blev inddraget i denne her sag, altså at amterne skulle til at benytte de privatpraktiserende speciallæger; men det var bare en opfordring.

Hvad vil ministeren konkret gøre for netop at få de privatpraktiserende speciallæger til at være med til at afhjælpe ventelistesituationen?

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Jeg er glad for spørgsmålet fra fru Henriette Kjær.

Det har undret mig, lige så mange år jeg har været i Århus Amt og også de måneder, jeg nu har været sundhedsminister, at Venstre gang på gang råber om problemet med de lange ventetider og ventelister og ønsker, at pengene følger patienten, og at vi skal bruge de private hospitaler. Det har de 7-8 amter, der har Venstredominans, jo kunnet gøre, og jeg undrer mig såre. Hvorfor har man ikke brugt den mulighed? Og jeg opfordrer, hver gang jeg har været ude i amterne: Så gør det dog! De er derude, lyksalighederne. Hvorfor anvender de dem ikke?

Jeg synes, at det er en fantastisk god idé, at man, når man realiserer en målsætning, så også udnytter den mulighed ude i de enkelte amter og opfordrer til det.

For så vidt angår speciallægerne, er vi nu på vej med nye overenskomster, der giver mulighed for i langt højere grad at samarbejde sygehussektoren og speciallæger imellem.

Og min holdning skal være at melde ud, at de speciallæger, som har aftale med sygesikringen om en fast pris og ikke de der mærkelige prissystemer, vi får forskellige steder fra, men en fast sygesikringsaftale, naturligvis indgår. Det har

man også adgang til, når man kommer som borger til de praktiserende læger. Så kan man komme hen til sin hudlæge, sin øjenlæge, sin ørelæge, sin ortopædkirurgiske læge. Det er der fri adgang til.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. US 7

Henriette Kjær (KF):

Studerende, der har været i udlandet og dygtiggøre sig, og som ønsker at vende tilbage og færdiggøre deres studier i Danmark, straffes faktisk, når de kommer tilbage, fordi de bliver ramt af en karantæne – jeg mener, den er på 6 uger – når de altså ikke kan blive behandlet i det offentlige sygehusvæsen.

I de her tider, hvor vores studerende retter sig mere og mere mod det internationale, synes jeg, at det er en fuldstændig forældet bestemmelse, som man åbenbart også har svært ved at administrere i kommunerne, så vidt jeg kan forstå fra de tilbagemeldinger, jeg får fra studerende.

Der vil jeg høre, om ministeren ikke vil være med til at afskaffe den regel, for jeg forstår simpelt hen ikke, hvorfor folk, der vil dygtiggøre sig og komme tilbage til vores land og gøre det godt, skal have denne her straf.

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Jeg siger tak for, at det spørgsmål bliver rejst af fru Henriette Kjær. Jeg har selv undret mig meget over den bestemmelse. Det er en, jeg selv har tygget en del på.

Jeg synes, at der er meget sund fornuft i at få vurderet, hvad den sunde fornuft i det egentlig er: Ligger der nogen reel begrundelse for at fastholde den regel, eller skal vi være, som det ligger i spørgsmålet, lidt mere åbne med hensyn til at støtte op om elever, der har været i udlandet, sådan at de, når de kommer hjem igen, så er omfattet af fuld sygehusbehandling. Jeg vil meget gerne være med til at overveje at tygge på den; jeg synes, det er et relevant emne at rejse – for en gangs skyld.

Henriette Kjær (KF):

Ja, men når ministeren gerne vil overveje sagen, så vil jeg bede ministeren overveje endnu en ting, og det er så de statsansatte, altså folk ansat i staten, der bliver sendt ud, der bliver udstationeret f.eks. fra Udenrigsministeriet. Det er jo

også sådan, at de afleverer deres sygesikringsbevis og ikke kan modtage behandling i Danmark, hvad jeg også synes egentlig er en form for straf, når man arbejder i udlandet for Danmark. Og vi ved jo også, at det er nogle, der kommer hjem. Det er jo ikke sådan for at flytte permanent til udlandet. De kommer hjem igen og fortsætter deres gerning i Danmark. Så det er jo ikke for at søge skattely eller andet.

Men der mener jeg simpelt hen, at ministeren bør nedsætte et hurtigtarbejdende udvalg, der prøver at gennemgå alle de her regler for, når danskere er i udlandet og så kommer hjem igen til karantæne, og hvorledes man i det hele taget skal behandle det spørgsmål. Jeg vil gerne høre, hvad ministeren konkret vil gøre ved det, ud over at ministeren medgiver, at der er et problem her, der bør kigges på.

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Til fru Henriette Kjær: Det behøver jeg ikke engang at medgive. Til det sidste emne, der bringes frem her, som er mindst lige så relevant som det første emne, kan jeg sige, at ministeren allerede har sat undersøgelser og overvejelser i gang om, om ikke de regler bør ændres, og der er en høringsprocedure i gang i øjeblikket. Jeg skal melde tilbage, så snart den er afklaret.

Henriette Kjær (KF):

Det lyder godt med hensyn til dem, der er udsendt af staten.

Men jeg har stadig væk behov for at få et svar på, hvad vi gør med de studerende. Vil ministeren foretage sig noget i denne her sag, eller skal jeg begynde at lave et beslutningsforslag, jeg kan fremsætte her i Folketingssalen, der ændrer det her.

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Jeg bliver så bange, når fru Henriette Kjær begynder at true med et beslutningsforslag i Folketinget.

Fru Henriette Kjær kan lide på det, når jeg nævner i Folketinget, at jeg vil gå hjem og tygge på det og overveje, hvilken bestemmelse vi skal have set på med det sigte at sikre, at studerende, der kommer til udlandet og er et stykke tid i udlandet med henblik på at dygtiggøre sig for at bringe viden med hjem til landet igen, vil få en bedre velkomst end den, de får i øjeblikket med hensyn til det her sundhedsområde.

Det har jeg lovet at se på, og det gør jeg selvfølgelig.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. US 8

Birthe Skaarup (DF):

Det er ikke, fordi Dansk Folkeparti ønsker at alarmere befolkningen unødigt, men vi hører dagligt i pressen om miltbrand og om koppeproblemer, der kan opstå.

Derfor vil jeg godt høre sundhedsministeren, om Statens Seruminstitut har et lager af vaccine til at vaccinere mod kopper. Vi har hørt, at der findes et lager, hvorudfra man kan vaccinere ca. 100.000, men vi har ikke hørt noget om, om denne vaccine er effektiv over for et angreb.

Vil ministeren svare på det her, og vil ministeren også svare på, om det er rigtigt, at det har ligget nedfrosset siden 1970'erne, altså om effekten er hundrede procent.

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Naturligvis vil sundhedsministeren svare på alle relevante emner, også fra fru Birthe Skaarup.

Jeg håber ikke, at vi kommer i en situation, hvor vi skal til at vaccinere mod kopper. Det er rart at have som et beredskab, givet at det utænkelige måtte ske også i vort land.

Men det er klart, at vi kan blive provokeret til at skulle overveje det mere systematisk. Især hvis USA eller andre lande går i gang, åbner man op for en sundhedspolitik, som jeg troede, at vi havde forladt for 20 til 25 år siden, da kopper blev udryddet globalt.

Det er også baggrunden for, at den vaccine, der er på Seruminstitutet, stadig væk ligger uberørt og nedfrosset. Der er betydelige mængder vaccine på Seruminstitutet. Danmark kan godt være det land, der står relativt stærkest, hvis vi når frem til, at vaccinen, når den er færdigtestet, er effektiv.

Det tror vi på, og det er den teori, der ligger bag, at vi nu har sat et testprogram i gang, der vil køre godt og vel en måneds tid. Så ved vi, om vaccinen er effektiv eller ej. Viser det sig, at den er effektiv, har vi betydelige mængder.

Birthe Skaarup (DF):

Nu svarede ministeren ikke rigtig på, om der var nok til at vaccinere hele Danmarks befolkning, for det, der er kommet frem, er jo, at der kun er vaccine til cirka 100.000 mennesker.

En anden ting: Såfremt der ikke er vaccine nok i Danmark, har ministeren så undersøgt, om

vi kan erhverve en effektiv vaccine i andre lande eller hos andre medicinalfirmaer i udlandet?

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Der ligger betydelige mængder vaccine på Seruminstitutet. Og det kan vise sig, at antallet er betydeligt højere, end de 100.000, der er omtalt i pressen. Det kan være, at det er oppe i millionstørrelse.

Med det trusselsbillede, der nu viser sig, forestiller vi os, at et eventuelt terrorangreb vil være terror, der slår ned lokalt eller regionalt, og det er det, vi forsøger at indrette vores biologiske beredskab på. Det er vurderingen, at den vaccine, der er på Seruminstitutet, hvis den er effektiv, er tilstrækkelig til at imødegå en sådan epidemi.

Skulle det modsat vise sig, at den ikke er effektiv, er vi samtidig gået i gang med en planlægning i Norden, hvor sundhedsministrene har været samlet én gang og skal mødes igen i november med henblik på at finde en fælles lageropbygningsstrategi, hvor nogle kan have vaccine mod kopper, og nogle kan have mod pest, og nogle kan have mod miltbrand, og nogle kan have vaccine mod noget helt fjerde. Men det sikrer, at vi hjælper hinanden. Det er også ud fra, at terroren vil slå ned lokalt.

Endelig drøfter vi det også i EU- og NATO-sammenhæng. Den tredje mulighed, vi har, er at bestille den hos nogle af de produktionsfirmaer, der kan producere vaccine.

Men det vil være min forventning, at vaccinen på Seruminstitutet kan bruges. Det får vi hurtigt afklaret, og så har vi tilstrækkeligt til at imødegå en epidemi.

Birthe Skaarup (DF):

Vi har netop hørt nu her, at WHO overvejer at opfordre verdens regeringer til at forstærke deres reservelagre af koppevaccine. Ligeledes overvejer myndighederne i Italien og i USA, og også i Sverige har vi hørt i dag, at vaccinere deres befolkninger.

Jeg vil godt lige høre: Har sundhedsministeren tænkt på, at vi skal speede op på det her område i Danmark, og har man så et beredskab, der gør, at man hurtigt kan gå i gang? Hvor hurtigt er det, man eventuelt kan gå i gang her i landet?

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Det er min forventning, at når testen er afsluttet på Seruminstitutet, så har Danmark i betragt-

ning af sin størrelse formentlig det relativt største lager af koppevaccine blandt de lande, som vi har kendskab til.

Med hensyn til det behov, der måtte vurderes at være, hvad enten det er vaccinationsprogrammer til nøglepersoner, eller det er kraftige anbefalinger, også ført frem af WHO, af, at vi sætter vaccinationsprogrammer i gang igen, så må vi i samarbejde med vore producenter forsøge at få bygget de lagre op, der er nødvendige.

Vi kan ikke trylle fra den ene dag til den anden. Men der skal ikke være tvivl om, at regeringen tager det her biologiske beredskabsarbejde alvorligt. Uanset om vi snakker miltbrand, koppe, pest eller andre trusler, skal vi have en hurtig indsats, en hurtig behandling, og vi skal have de nødvendige lagre og stille med vore eventuelle vaccinationsprogrammer.

Men som nævnt i mit indledende indlæg skal vi passe på ikke nu på det her koppeområde at provokere vaccinationsprogrammer frem, der kan vise sig at blive mere farlige, end godt er.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Jeg vil bare spørge ministeren: På hvilket tidspunkt kan regeringen fremlægge en plan for beredskabet på sundhedsområdet?

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Der eksisterer i øjeblikket et sundhedsberedskab, der omfatter både lægemiddelberedskabet, det civile beredskab og sygehusberedskabet.

Det nye, vi nu arbejder med på baggrund af den retningslinje, vi får fra en tværfaglig gruppe, der ser på det biologiske billede, er, at vi indarbejder den biologiske dimension i vort sundhedsberedskab.

Jeg vil meget gerne snarest muligt fremlægge et samlet sundhedsberedskab også for Folketinget og Folketingets Sundhedsudvalg.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Forhandling om redegørelse nr. R 3:

Ministeren for nordisk samarbejdes redegørelse om det nordiske samarbejde.

(Redegørelsen anmeldt 11/10 2001. Redegørelsen givet 3/10 2001. Meddelelse om forhandling 11/10 2001).

Forhandling

Dorte Bennedsen (S):

Jeg vil gerne takke ministeren for den redegørelse, vi har fået, som giver et udmærket overblik over igangværende og påtænkte initiativer for det nordiske samarbejde.

Ser man tilbage over snart 50 års nordisk samarbejde, træder det klart frem, at verden har ændret sig. Det gælder både inden for de nordiske lande og i verden omkring os.

Starten på samarbejdet var en række store og gode reformer og beslutninger såsom pasunionen, fælles arbejdsmarked, reformer på uddannelses- og socialområdet osv. Det var oplagte reformområder, som det var nemt at skabe konsensus om.

Det er i dag ikke lige så nemt at gå videre ad det spor, dels fordi de emner og initiativer, der tages op, i højere grad er genstand for en debat mellem partierne, dels fordi verden uden om Norden har forandret sig.

Historikeren Søren Mørch skriver i sin bog om de danske statsministre, at det nordiske samarbejde aldrig er blevet en egentlig realitet, simpelt hen fordi de fem nordiske lande tilsammen er for lille et område.

Det har han ret i, for så vidt angår forsvarsunionen, Nordek og andre helt overordnede initiativer. Men synspunktet holder ikke generelt, tværtimod. Netop fordi landene også tilsammen er små, er der et stort behov for samarbejde og fælles udnyttelse af de ressourcer og muligheder, de fem lande har.

Den fælles udnyttelse af ressourcerne er vel netop også essensen i det samarbejde, som pågår i disse år. Men i denne sammenhæng er det ikke længere nok at kigge indad i Norden. Man må i høj grad også se udad til verden omkring os for at koordinere indsatsen under hensyntagen til, hvad der foregår andetsteds og her ikke mindst i EU. Gør man ikke det, er resultatet let et overlap og dermed spild af indsats.

Dertil kommer jo også, at det fremtidens Europa, som debatteres i EU i dag, vil øge behovet for en stærkere og bedre nordisk koordinering, ligesom en vellykket indsats til hjælp for vores nærområder også forudsætter, at Norden handler i fællesskab.

Et godt eksempel på, at en koordinering også finder sted, er, at ministerrådet netop har besluttet sig for at nedlægge Nordisk Lægemiddel-nævn, fordi det arbejde, som nævnet i en årrække har stået for – i øvrigt et udmærket stykke